

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 7 (172): 65-69

УДК 338.48 (477)

JEL L83

DOI: dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/172-7/9

О. Давидова, канд. екон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті визначено роль інновацій у туристичній галузі. Запропоновано авторське визначення терміну "інновації в туризмі", розглянуто принципи інновацій у туризмі. Доповнено класифікацію інновацій у туризмі інноваціями логістики, наведено сучасні приклади за кожним із видів інновацій у туризмі.

Ключові слова: інновація, інновація в туризмі, класифікація інновацій у туризмі, туристична галузь.

Вступ. Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економічних відносин глобалізаційні процеси охопили всі сфери світового господарства, у тому числі й туристичну галузь [3, с. 29–31]. Нині туризм став "феноменом XXI ст.", адже є одним з найбільш динамічних і прибуткових серед усіх галузей світового господарства. Про глобальність туризму та пріоритетність у світовій економіці свідчать досить значні доходи від туризму, що складають 8 % світового експорту і 30 % міжнародної торгівлі послугами, щорічне зростання світових туристичних потоків на 4–5 % [11].

Вигідне географічне розташування країни, наявність природних ресурсів, кліматичних умов, історико-культурний потенціал, населення з високим рівнем освіти є найголовнішими передумовами розвитку туристичної індустрії на вітчизняному та міжнародному рівні. Проте упродовж останніх років відзначається тенденція до розвитку виїзного туризму. Неконкурентоспроможність туристичної галузі країни зумовлена застарілістю матеріально-технічної бази, недостатнім розвитком інфраструктури та кваліфікованих кадрів, орієнтуванням туристичних операторів на виїзний туризм; екологічні проблеми.

Нині в Україні туристичну діяльність провадять понад п'ять тисяч вітчизняних організацій, які можуть прийняти туристів. Проте, згідно із статистичними даними Державної служби статистики України, упродовж 2000–2014 рр. кількість громадян України, які виїжджали за кордон збільшилася у 4 рази, а внутрішні туристичні потоки країни зменшилися майже наполовину. Отже, позитивне вирішення окреслених проблемних питань у туристичній сфері країни є досить актуальними в умовах сьогодення.

Активізація розвитку вітчизняної туристичної індустрії та подолання негативних тенденцій стане можливим шляхом впровадження інновацій у галузь. Згідно зі світовим досвідом, широке застосування інновацій може призвести до створення конкурентоспроможних туристичних товарів і послуг на національному та міжнародному ринках [1]. До інновацій у туризмі відносять нововведення, що характеризуються відновлення фізичних і духовних сил споживача; якісними змінами туристичного продукту; розвитком туристичної інфраструктури, процесів формування та позиціонування туристичних товарів і послуг; змінами факторів виробництва.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Питаннями інноваційного розвитку вітчизняних підприємств основних галузей економіки країни розглядаються багатьма вченими. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць та розробок, присвячених особливостям застосування інновацій у туризмі, відзначимо, що деякі питання є не вирішеними. Недостатньо уваги приділяється теоретичним та практичним аспектам щодо ефективного застосування інновацій у галузі туризму в контексті підвищення якості надання туристичних товарів і послуг. Адже якість сервісу в закладах

гостинності є ключом до комерційного успіху, головним фактором у конкурентній боротьбі за споживачів.

Актуалізується застосування інновацій логістики в туристичній сфері з метою підвищення якості туристичних послуг, наближення їх до світових стандартів.

Метою дослідження є визначення особливостей застосування інновацій у розвиток туристичної галузі. Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- розглянути сутність поняття "інновації в туризмі";
- розкрити принципи інновацій у туризмі;
- проаналізувати види інновацій у туризмі на конкретних прикладах та запропонувати використання певних інновацій у вітчизняній туристичній практиці.

Об'єктом дослідження є процес застосування інновацій у розвиток туризму.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти застосування інновацій у розвиток туризму.

Огляд літератури. Дослідженню інноваційних процесів у туристичній сфері приділяло увагу багато вітчизняних та зарубіжних учених. Так, В. Новіковим [9] розглянуто функції інновацій та управління інноваційною діяльністю в туризмі, виявлено принципи сталого розвитку туризму. Г. Михайліченком [8] обґрунтовано модель інноваційних туристичних кластерів як фактору підвищення конкурентоспроможності регіонів та країни загалом. М. Зуєва [5] аналізує наявні підходи щодо обґрунтування доцільності інновацій у сфері гостинності і визначає напрями інноваційної діяльності в цій галузі в залежності від елементів туризму. Вітчизняним науковцем О. Кальченко [6, с. 149–150] виокремлено вісім принципів інновацій у туризмі, обґрунтовано позитивні і негативні чинники, які впливають на процес реалізації інноваційної діяльності в туризмі, а також наведено класифікацію інновацій у туризмі. Проте, незважаючи на значну кількість наукових розробок вчених щодо впровадження інновацій у туристичну сферу, відзначимо про необхідність комплексного вивчення особливостей застосування інноваційних технік та технологій у туризмі, адже саме вони забезпечують ефективний розвиток туристичної галузі в сучасних умовах.

Методологія дослідження. Теоретичною основою дослідження стали розробки вітчизняних та зарубіжних учених з питань застосування інновацій у розвиток туристичної сфери, законодавчі акти, матеріали міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференцій. Джерелами первинної інформації послужили статистичні дані Державної служби статистики України.

У роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: абстрактно-логічний, методи індукції та дедукції, синтезу й аналізу, узагальнення для вивчення особливостей розвитку туристичної діяльності країни, уточнення поняття "інновації в туризмі", формулювання отриманих висновків; розкриття

принципів інновацій у туризмі, висвітлення видового різноманіття інновацій у галузі; порівняння для виявлення переваг і недоліків, можливостей і загроз розвитку вітчизняної туристичної індустрії, розкриття видового різноманіття інновацій у туризмі. Для визначення особливостей, закономірностей і принципів застосування інновацій у туризмі та вдосконалення понятійного апарату застосовувався конструктивно-логічний метод.

Основні результати. Розвиток сучасного туризму багато в чому залежить від розробок та впровадження чогось нового, спрямованого на вдосконалення обслуговування клієнтів і розширення туристичних можливостей. Так, успішні інноватори туризму своїм досвідом доводять, що створення і впровадження інновацій є запорукою виживання в найжорстокішій конкуренції в умовах сьогодення.

Уперше термін "інновація" в сучасному його розумінні застосував австрійський учений Й. Шумпетер. Він підкреслював, що інновації – це суттєва зміна функції

виробленого, що складається в новому з'єднанні і комерціалізації всіх нових комбінацій, заснованих на використанні нових матеріалів і компонентів, впровадженні нових процесів відкритті нових ринків, впровадженні нових організаційних форм [9].

Згідно із Законом України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 р., інновацією є новостворені (застосовані) і/або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери [10].

У табл. 1 наведено визначення поняття "інновації в туризмі" зарубіжними та вітчизняними вченими. На думку автора, інновації в туризмі – це результат застосування новинки у туристичній індустрії з підвищенням її ефективності та отриманням, передусім, комерційного ефекту, що має забезпечити стійке функціонування та розвиток галузі.

Таблиця 1. Визначення поняття "інновації в туризмі"

Автор	Визначення
Власова Н., Смирнова В., Семененко Н.	Інновації і туризмі – це системні заходи, що мають якісну новизну і що приводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування і розвиток галузі в регіоні.
Тайгибова Т.	Інновації і туризмі – системні заходи, що мають якісну новизну і призводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування і розвиток галузі в регіоні.
Маклашина Л.	Інновації і туризмі – розробка, створення нових туристичних маршрутів, проектів і т.д. із застосуванням досягнень науки, техніки, ІТ-технологій, а також передового досвіду в галузях управління і маркетингу, впровадження яких дозволить підвищити рівень зайнятості населення, забезпечити зростання його доходів, прискорити соціально-економічний розвиток і поліпшити туристичний імідж країни та регіонів.
Новіков В.	Інновації і туризмі – результат дій, спрямованих на створення нового або зміну існуючого туристичного продукту, освоєння нових ринків, використання передових інформаційних і телекомунікаційних технологій, вдосконалення надання туристичних, транспортних і готельних послуг, створення стратегічних альянсів для здійснення туристичного бізнесу, впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності туристичних підприємств.

* Джерело: складено автором на основі [2, с. 113–114; 8, с. 130–136; 9; 14, с. 153–156]

До інновацій у туризмі відносять ті нововведення, які супроводжуються відновленням і розвитком духовних та фізичних сил туристів, принципово новими змінами туристичного продукту, підвищенням ефективності функціонування складових індустрії туризму, підвищенням ефективності процесів формування, позиціонування та споживання туристичних товарів і послуг, прогресивними змінами факторів виробництва. Прикладом таких інновацій може бути: скорочення терміну транспортування за рахунок впровадження нових швидкісних видів транспорту – швидкісні потяги Hyundai; поліпшення умов праці працівників туристичної індустрії (частка ручної праці у закладах харчування складає близько 75 %, тому необхідно впроваджувати процеси механізації та автоматизації); впровадження нових прогресивних методів перетворення факторів виробництва в послуги; створення груп якості, щоб працівники приймали участь у вирішенні актуальних проблем та завдань з поліпшення якості туристичного обслуговування для підвищення конкурентоспроможності туристичних продуктів.

С.А. Севастьянова у своїй праці "Регіональне планування розвитку туризму й готельного господарства" визначає вісім принципів інновацій у туризмі [12, с. 115], а саме принципи:

– науковості – використання наукових знань і методів для реалізації інновацій, відповідно до потреб туристів;

– системності – розроблювальна стратегія інноваційного розвитку туризму в регіоні має враховувати фактори та умови, необхідні для задоволення потреб людей у рекреації та відпочинку; фактори прямого і непрямого зовнішнього середовища;

– відповідності інновацій потребам туристів – пропонувати тільки таких нововведень, які дійсно потрібні клієнтам, а не ті, які може зробити й впровадити туристична фірма;

– позитивності результатів – попередження нерозумного, не продуманого створення й впровадження нововведення, яке може бути небезпечно для туриста, туристичного підприємства, оточуючого середовища та суспільства загалом;

– іманентності інвестиційним процесам. Для проведення необхідних досліджень, розробки й матеріалізації інновацій використовуються інвестиційні ресурси, ефективність яких визначається ступенем значимості й масштабності нововведень;

– відповідності інноваційної діяльності та її результатів рівню розвитку суспільства;

– зв'язності – кожний новий продукт на певному етапі свого життєвого циклу має викликати та стимулювати ідею створення наступного нововведення й забезпечувати фінансову підтримку цього процесу;

– безпеки – нововведення має гарантувати відсутність шкоди для людини та навколишнього середовища.

Отже, застосування інновацій у туристичній сфері спрямовані на формування нового туристичного продукту, надання унікальних туристичних послуг, застосування нових маркетингових підходів, використовуючи новітні техніки та ІТ-технології, що підвищать конкурентоспроможність туристичного продукту на національному та міжнародному ринках, призведе до появи нових видів туризму.

Ступінь інноваційного розвитку туристичної галузі визначають: ринкова кон'юнктура, рівень освіти та кваліфікації кадрів, наявність на досліджуваній території ресурсів, передусім унікальних ресурсів. Так, найбільшого поширення в сучасній практиці туризму отримали такі види інновацій як: продуктові, технологічні, маркетингові, сервісні та організаційно-управлінські, що представлено на рис. 1.

Рис. 1. Види інновацій у туризмі*

* Джерело: розроблено автором за даними [6, с. 147–155]

Яскравим прикладом продуктивних інновацій у туристичній індустрії є тури в Антарктиду, надання оздоровчих послуг у готелях. У готелі Aloft у місті Купертіно (США) у складі обслуговуючого персоналу впроваджено електронний робот-дворецький, який може самостійно пересуватися по готелю, викликати ліфт, доставляти гостям у номер рушники, напої, їжу, газети, а також виконувати функції локального гіда, який відведе відвідувача в потрібне йому місце. Зріст робота 1 метр, вага 45 кг, а швидкість пересування по коридорах готелю – 45 км/год.

Прикладом технологічних інновацій у туризмі є електронні системи бронювання в готелях, електронні системи продажу авіаквитків, створення віртуальних турагентств. Так, готельна група Starwood Hotels & Resorts Worldwide запустила першу мобільну систему в історії готельної індустрії – SPG Keyless. Ця система дає змогу гостям готелів використовувати свій смартфон як ключ. Нова система не тільки допоможе клієнтам готелю оминати стійку реєстрації і заощадити час на очікування в черзі, а й надасть можливість отримати миттєвий доступ до свого номеру одним натисканням кнопки на своєму смартфоні. Дане нововведення також надасть співробітникам готелю більше часу на взаємодію з гостями, яке стане більш особистим і персоналізованим. Офіційний запуск SPG Keyless відбувся наприкінці 2014 р. в готелях Starwood під брендами Aloft, Element і W, які є передовими готелями мережі з інноваційним сервісом, передовим дизайном і екологічно-орієнтованими ініціативами. До

таких готелів належать: Aloft Harlem, Aloft Cupertino, Aloft Beijing, Aloft Cancun, W New York-Downtown, W Hollywood, W Singapore, W Hong Kong, W Doha і Element Times Square. У першій половині 2015 р. Starwood планує активну інтеграцію SPG Keyless, і до кінця 2015 р. більше 30 тис. дверей зможуть бути відкриті в 150 готелях по всьому світу за допомогою цієї системи. SPG Keyless буде доступна всім користувачам програми Starwood Preferred Guest, які будуть бронювати номер через будь-який канал Starwood.

Готельна мережа Hilton у 2016 р. також планує використовувати подібну технологію в масштабах своїх 11 брендів (у тому числі DoubleTree, Hampton Inn, Embassy Suites і Waldorf Astoria). Нині мобільний додаток Hilton HHonor дає змогу гостям забронювати номер, а в найближчому майбутньому – буде використовуватися і в якості безконтактного "ключа" від номера. Слід зазначити, що в мережі Hilton мобільний додаток дає змогу гостям отримувати доступ не тільки у свій номер, а також до дверей фітнес-центру, поверхів, ліфтів і парковки [4].

Досить актуальними є маркетингові інновації у ресторанному бізнесі. Якщо у минулому столітті новим маркетинговим ходом було виклик таксі з кафе, бронювання столиків за телефоном, трохи пізніше стало замовлення їжі з доставкою додому, то нині – це покриття Wi-Fi та електронні меню, яке стало каналом зв'язку між клієнтами та рестораторами, даючи змогу адміністрації швидко редагувати та оновлювати меню. Так, клі-

ент може самостійно зробити замовлення, урахувавши цінову політику закладу, підрахувати калорійність страв; відразу бачити остаточний чек замовлення та, очікуючи замовлення, пограти в ігри та почитати новини.

Один із Стокгольмських готелів – Nordic Light Hotel, у якому середня вартість номера становить 360 дол. США за добу, наприкінці 2014 р. ініціював проведення нової акції, а саме, надання можливості проживання у чотирьохзірковому готелі абсолютно безкоштовно клієнтам, який є активним користувачем однієї з популярних соціальних мереж, зокрема мережі Facebook або Instagram. Для безкоштовного тижневого проживання в Nordic Light Hotel користувач Facebook повинен мати 2000 друзів на своєму профілі або 100 000 передплатників. Також розраховувати на безкоштовне проживання в готелі можуть ті, у кого є 100 тисяч передплатників на профілі в Instagram. Гості, у яких менша кількість друзів, можуть розраховувати на знижку в даному готелі.

Соціальні мережі нині є одним із способів пошуку кандидатів для роботи в різних компаніях. Так, готельна мережа Marriott International створила онлайн-гру "My Marriott Hotel", що дає змогу керувати віртуальним готелем. Гру запущено на початку 2015 р. на сторінці компанії та в соціальній мережі Facebook. Кожен гравець зможе наймати персонал, закуповувати продукти і приймати замовлення з ресторану. За кожного задоволеного клієнта гравець отримує бали, які можна і втратити, якщо сервіс виявиться на низькому рівні. Керівництво готельної мережі вважає, що така гра виявить у людей інтерес до готельної сфери [4].

Провівши дослідження щодо особливостей розвитку вітчизняної туристичної індустрії, автором відзначено, що країна, маючи величезний потенціал, суттєво відстає від світових лідерів, посідаючи 20 місце серед країн світу з отримання сукупного річного доходу від провадження туристичної діяльності. Так, у Сполучених Штатах Америки, сукупний річний дохід від туризму складає 100 млрд дол. США, в Італії, Франції та Іспанії – 40–50 млрд дол. США, а в Україні – 4 млрд дол. США [13]. Річний обсяг послуг, який надається вітчизняними суб'єктами туристичної діяльності, дорівнює приблизно 1 % ВВП країни (майже 500 млн дол. США), що у розрахунок на одного мешканця становить 10 дол. США. Отриманий показник є одним із найнижчих в Європі.

Одним із варіантів вирішення окреслених проблем та забезпечення розвитку вітчизняної туристичної індустрії є застосування новітнього підходу, зокрема логістичного, який передбачає оптимізацію туристичних потоків у туризмі, підвищуючи якість надання туристичних послуг до світових стандартів, оптимізуючи використання інформаційних і матеріальних потоків, знижуючи витрати на виробництво та надання туристичних послуг. Однією із інновацій у логістиці туризму є підхід "точно в термін" на всіх рівнях туристичного господарства. Цей підхід ще називають "Pull-системою". Якщо в системах промислової та торговельної логістики початковою ланкою є ринковий попит, відповідно до особливостей якого виробляють та реалізують товари, то в туризмі – зворотня ситуація. У логістиці туризму визначаються туристично-рекреаційні ресурси, згідно з логістичним потенціалом яких мають формуватися потоки туристів, а їх потреби разом з туристичними послугами у місці споживання варто забезпечувати шляхом розвитку відповідної туристичної інфраструктури. Отже, підхід "точно в термін" у логістиці туризму ґрунтується на інноваційній моделі сталого розвитку туризму, що детально представлена І.Г. Смирновим [13]. Цей підхід потребує належної державної підтримки, зокрема фінансової, адже оновлення або модернізація існуючих потужностей не під силу навіть великим туристичним підприємствам. Застосування вищезазначеного підходу

дасть змогу зменшити або зовсім виключити ризики погіршення стану навколишнього середовища, природних ресурсів, зниження якості надання туристичних послуг. "Pull-підхід" може служити основою для створення стратегії сталого розвитку туризму в регіоні.

Таким чином, інновація в логістиці туризму – нові рішення в системах і ланцюгах постачання, розподілу та доставки, у тому числі туристів. Недавні інновації в цій області – "хаби" аеропортів (hub systems) – принципово нова концепція переміщення через єдиний сполучний авіатранспортний вузол; інтегровані інформаційні системи дестинацій [8]. Вузловий аеропорт є елементом так званої зіркоподібної мережі маршрутів, в якій пасажери, подорожуючи між аеропортами, не пов'язаними прямими авіарейсами, можуть досягти пункту призначення, зробивши пересадку з одного рейсу на інший. Часто хаб авіакомпанії розташовується в її базовому аеропорту, або в аеропорту того ж міста, що і головний офіс [15].

У мережі маршрутів авіакомпаній можуть формуватися вузлові пункти – аеропорти, які не є пересадковими пунктами, але з яких авіакомпанія здійснює декілька рейсів у різних напрямках. Великі вузлові пункти неофіційно називають "вторинними хабами". У багатьох випадках вузловим аеропортом авіакомпанії є найбільший аеропорт країни (наприклад, аеропорт Дубай для авіакомпанії Emirates Airline). Прикладом інновації в логістиці є співробітництво туроператора TezTour з іспанською авіакомпанією Spainair, яке полегшить стикування між російськими і європейськими рейсами в терміналі T-1 аеропорту Барселони [15].

Висновки. Таким чином, ключовою основою розвитку туристичної галузі є створення конкурентоспроможного на національному та міжнародному ринках туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби, що є неможливим без залучення інновацій. Проаналізувавши наукову літературу, відзначено, що інновації в туризмі являють собою результат застосування новинки у туристичній індустрії з підвищенням її ефективності та отриманням, передусім, комерційного ефекту.

Розкрито основні вісім принципів застосування інновацій у туризмі, а саме принципи: науковості, системності; відповідності інновації потребам туристів; позитивності результатів; іманентності інвестиційним процесам; відповідності інноваційної діяльності та її результатів рівню розвитку суспільства; зв'язності; безпеки. Виявлено, що інноваціями в туризмі є виробництво нових видів туристичних продуктів, використовуючи новітні техніки та технології, нові туристичні ресурси, які не були використані раніше. Відзначено, що найпоширенішими в сучасній практиці туризму є продуктові, технологічні, маркетингові, сервісні та організаційно-управлінські інновації.

Автором запропоновано доповнити видову різноманітність інновацій у туризмі логістичними інноваціями. Представлено систему "Pull-підходу", що надасть змогу координувати туристичні потоки із можливостями та туристичним потенціалом досліджуваної території, урахувавши матеріально-технічну базу регіону та країни загалом, при цьому не погіршуючи екологічний стан та якість надання туристичних послуг.

Дискусія. Найбільш успішніші інноватори туризму своїм досвідом доводять, що застосування інновацій у туризмі є необхідним у конкурентній боротьбі, а в умовах нестабільності це має сприйматися як умова виживання. Ураховуючи світовий досвід застосування інноваційних технологій у туризмі, їх доцільно було б використовувати для розвитку вітчизняної туристичної індустрії, що поживить розвиток галузі, призведе до підвищення якості надання туристичних послуг.

На думку автора, поряд із системою "Точно в термін" доцільно було б використання логістичного аудиту, що дасть змогу зменшити ризики погіршення навколишнього середовища, зниження якості надання туристичних послуг закладами гостинності та стане основою при розробці стратегії сталого розвитку туризму в регіонах та країні загалом.

Список використаних джерел

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : КНО РУС, 2010. – 464 с. (DOI: 10.15216/9785406004630).
2. Власова Н. Інноваційна діяльність в туристичному бізнесі / Н. Власова, В. Смирнова, Н. Семененко // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 176. – С. 113–114.
3. Гарбера О. Є. Основні теоретичні та практичні аспекти інноваційної діяльності в туристичному господарстві України / О. Є. Гарбера // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 23. – С. 29–31.
4. Гости отелей сети Starwood смогут использовать iPhone в качестве ключа [Электронный ресурс] // Pro Hotelia гостиничный бизнес online : [веб-сайт]. – Режим доступа: <http://prohotelia.com.ua/2014/11/spg-keyless/>.
5. Зуева М. Инновационная деятельность как средство укрепления инновационного потенциала индустрии туризма [Электронный ресурс] / М. Зуева // Управление экономическими системами: электронный научный журнал. – Режим доступа: <http://www.uecs.ru/uecs41-412012/item/1359-2012-05-25-06-57-28>.
6. Кальченко О. Теоретичні аспекти інноваційної діяльності підприємств туристичної галузі / М. Кальченко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету : зб. наук. праць. – Чернігів : ЧДТУ, 2011. – № 4 (54). – С. 147–155.
7. Маклашина Л. Роль інновацій в розвитку туризму [Електронний ресурс] / Л. Маклашина // Креативная экономика. – 2011. – № 12

О. Давыдова, канд. экон. наук, ассит.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИЙ В РАЗВИТИЕ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

В статье определена роль инноваций в туристической отрасли. Предложено авторское определение термина "инновации в туризме", рассмотрены принципы инноваций в туризме. Дополнена классификация инноваций в туризме инновациями логистики, приведены современные примеры по каждому из видов инноваций в туризме.

Ключевые слова: инновация, инновация в туризме, классификация инноваций в туризме, туристическая отрасль.

O. Davydova, PhD in Economics, Assistant Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FEATURES FOR APPLYING THE INNOVATION IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM INDUSTRY IN UKRAINE

The article defines the role of innovation in the tourism industry. The author's definition of "innovation in tourism" was proposed. The principles of innovation in tourism were analyzed. The classification of innovations in tourism innovation logistics was developed. Modern examples were given for each type of innovation in tourism.

Keywords: innovation, innovation in tourism, classification of innovations in tourism, tourism industry, innovation logistics.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 7 (172): 69-73

УДК 351

JEL A11, B41, D0, D5

DOI: dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/172-71/10

А. Степанова, канд. экон. наук, ассит.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Висвітлено питання енергетичної диверсифікації України, яка стосується джерел постачання та напрямів використання енергоресурсів. Розглянуто вплив енергетичної залежності на національну безпеку країни. Доведено значущість диверсифікації та міжнародної співпраці на рівних умовах саме у сфері постачання енергоресурсів. Визначено можливі шляхи розв'язання енергетичної залежності України з врахуванням наявного світового досвіду, розвитку відновлювальної енергетики та енергетичного потенціалу нашої країни.

Ключові слова: диверсифікація, енергетична безпека, географічна диверсифікація, технологічна диверсифікація, енергоефективність.

Вступ. Сучасний стан економіки України дає нам можливість стверджувати, що найбільшими ризиками для неї є відсутність реформ у різних сферах господарювання. Енергетична галузь чи не першочергова в цьому переліку реформ. Саме політика підтримки державою енергетичної незалежності та проведення комплексу реформ сприятимуть національній безпеці та сталому розвитку країни.

(60). – С. 130–136. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/14023/>

8. Михайліченко Г. Формування інноваційних туристичних кластерів як конкурентної переваги розвитку регіону [Електронний ресурс] / Г. Михайліченко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2012. – № 7 (727). – С. 341–350. – Режим доступа: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13980/1/50_341-349_Vis_727_Menagement.pdf.

9. Новиков В. Инновации в туризме : учеб. пособие [Электронный ресурс] / В. Новиков. – М. : Изд. центр "Академия", 2007. – 208 с. – Режим доступа: <http://infotour.in.ua/novikov.htm>.

10. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-VI / Верховна Рада України // Законодавство України : [офіційний веб-портал Верховної Ради України]. – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

11. Роглев Х. Стан та перспективи розвитку ділового туризму в Україні / Х. Роглев, Г. Мунін // Туризм: Теорія і практика. – 2005. – № 1. – С. 6.

12. Севастьянова С. А. Региональное планирование развития туризма и гостиничного хозяйства : навч. посіб. / С. А. Севастьянова. – М. : КНОРУС, 2007. – 250 с.

13. Смирнов І. Логістика туризму [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. Смирнов. – К. : Знання, 2009. – 444 с. – Режим доступа: <http://wvestudents.com.ua/glavy/34739-32-printsipova-logstichna-model-stalogo-rozvitku-turizmu.html>.

14. Тайгибова Т. Инновации в туризме – как один из важнейших факторов повышения уровня социально-экономического развития Республики Дагестан / Т. Тайгибова // Проблемы современной экономики : материалы междунар. науч. конф. (г. Челябинск, декабрь 2011 г.). – Челябинск, 2011. – С. 153–156.

15. Шаткевич А. "Турбизнес–2011": зимний сезон открыт! [Электронный ресурс] / А. Шаткевич // Туристический портал Беларуси holiday.by. – 2011. – Режим доступа: <http://www.holiday.by/blog/384>.

Надійшла до редколегії 15.05.15